

ADY ENDRE

A SZERELEM EPOSZÁBÓL

*(Töredékes bevezetője egy soha meg nem írandó
s meg nem írható hőskölteménynek.)*

Szokásos hívással hadd hívjam Múzsámat,
Szegény, bús testemet, mely vívott csatákat,
Mely ma is annyi bajt és Sátán-dalt érlel
A benne lakozó Múza kegyelmével.

Múzsám: Szilágyságban határizott vén testem,
Ki miatt tömérdek bűnbe s dalba estem
S kinek ereszkedett inakkal sincs másod,
Dalold le utolsó, nagy dal-tartozásod.

Sorsomnak, titkomnak hetedik lakatja
Lehullhat: nem vagyok gyermekeknek atyja.
Fiaim, lányaim paripák taposták
S a nagy csatatéren vér folyók elmosták.

Dalolj nekem, Múzsám, ne a hét vezérről,
Dalolj nekem, Múzsám, a nagy csatatérről,
Hol, ahogy először ember nézett Napba,
Embernek sorsáról jegyződött bús mappa.

Melynél szörnyűbb téren Atila se harcolt,
Melyet női testen gyémánt-Végzet karcolt,
Ninivék, Xerxesek, fajták, birodalmak
Hol vígan sülyedvén víg halállal haltak.

Nagy énekmondásnak tudom, mi az ára,
Én is készültem a hunn trilógiára,
De mikor Árpádék s talántán hunn atyjuk
Mind csak addig voltak, míg megszakadt magvuk.

Valami hős harcos én sohase voltam,
De a nagy harctéren sokat kóboroltam,
Sok-sok gyermekemet ölte meg a hőség,
Meddő táborozás, meddő vakmerőség.

Csókkal, csókfélével birom én és birtam,
Ám zsoldos nem valék, hamar untam, sírtam.
S ha vannak multamban bármely semmiségek,
Ezek a sirások, ezek voltak szépek.

Nekem a szerelem nem volt víg ajándék,
Lovagi birkózás, tréfás kopja-játék,
De volt ravatalos, halálos-víg torna,
Játék a halállal, titkos élet-forma.

Akárhol s bárkiért vágyódásba estem,
Vér áztatta nyomom Párisban vagy Pesten,
Mindig önnön-vérem és soha a másé,
Soha a levésé, mindig a mulásé.

De voltam bárkinél tisztább és fehérebb,
Voltam engedelmes gyermeke a vérnek,
Becsületes hímként csaptam nő-zavarnak
S becsületes voltam embernek, magyarnak.

E félszeg országban, hol ezer év óta
Hímnek is az derék csak, ki pátrióta,
Fölzokogó, csukló tréfa-zokkal mondom:
A nagy csatatéren erre is volt gondom.

Gazdagok ringyóit én el nem szerettem,

Koldusok mátkáit soha el nem vettem,
Küzdöttem, csókoltam szomorú rogyásig,
De csak ha biztatott az a néember másik.

Nem voltam villámos, förgeteges csókja
Senki szép asszonynak s durva hódítója.
Diadal-sarcokat már csak akkor szedtem,
Ha karomba-hullót, megadót szerettem.

Áldott, kedves mégis az alkalom vétke,
Mikor legelőször kényszerített térdre
Asszony-ember előtt kicsi, kölyök-korban
És áldott a vigasz, mit leltem a borban.

Szent bor: asszony ellen talált drága méreg,
Már más mámorokkal, hajh, összecseréllek:
Hírrel és mákonnyal, ezerféle jóval
S ki tudja, tán holnap, egy Browning-golyóval.

Addig is büszkélkedj, Múzsám, drága testem,
Mint a Názárethi, latrok közt, kereszten.
Pál apostol mondta s te híven megtartod:
Hitedet megőrzéd s megharcoltad harcodd.

Mérges nyilak belém nemegyszer repültek,
Sebeim tüzeltek, sebeim heggültek
S ha újra kezdhethném friss komédiásként,
Ma is igaz volnék, ma se tennék másként.

Csak hazudni kéne, mennyi minden jönne
Magyar eredménnyel, sikerrel özönbe.
Már elhallgatni is milyen érdem volna,
De vallani mindent: volt életem dolga.

Tetsző, hazug-szűz dalt dalolni még tudnék,
Erkölcös hazugok kegyébe bejutnék,
De akarok szólni, de akarom látni:
Mer ma is hazudni álerkölcösöt bárki?

Akarom, hogy végre valaki meg merje
Mondani: nem a szív a csók fejedelme
S nem a csók a tető s nem a csók a minden,
Mint kötelezteténk hazudni azt rimben.

Itt állok s Lutherként mondom: engem Isten
Úgy tartson fiának s bajban úgy segítsen,

Hogy minden titoknak ez a megoldása
S hogy igaz lelkeknek ez a vallomása.

Hajh, igen, emlékszem: mindig az a fűző,
Omló, habos szoknya, vérünket fölűző,
Parfümös kis nadrág, finom batiszt-játék,
De mindig az a cél, mindig az a szándék.

Mindig az a játék s mindig véres torna
S mindig mintha kiki egy-egy Isten volna.
Ezt a nagy szándékot nagy okok okolják
S még a tagadók is mindig szándékolják.

Kik által s miképpen lettem, aki lettem?
Nem tudom, de tudom, hogy kellett szeretnem
S a nagy csatatéren, lehettem bár olcsó
Nem voltam sem barbár, sem furcsa utolsó.

S tudtam nagyszerűen; költősen szeretni,
Valaki számára egyetlenegy lenni,
Úgy-úgy elborulni részeg szerelemben,
Hogy bolond álmokban sem lehetne szebben.

De a harctér: Harctér és az élet: Élet
S az asszony-test néha sokkal-sokkal mélyebb,
Mélyebb az Életnél, mélyebb a Halálnál
Mélyebb az álmodnál, mellyel vágyva hálnál.

Nem tudom, hogy mikor jön életem vége,
Mikor derül ki majd minden semmisége,
De nyugodtan halok: én nem csupán voltam
S érdemes harctéren esek el majd holtan.